

16. Hoe de blessure van Strootman de strategie veranderde

9 Maart 2014. Vier dagen na de oefenwedstrijd Frankrijk – Nederland scheurde Strootman in de wedstrijd Napoli – AS Roma de voorste kruisband van zijn linkerknie af. Gevolg: einde WK voor Strootman en een nieuwe puzzel voor Van Gaal. Strootman was de man die het evenwicht op het middenveld moest bewaken. Wat kon de bondscoach doen om dit verlies op te vangen?

Van Gaal had na het wegvallen van Strootman drie opties om het verlies op te vangen:

1. Strootman vervangen door een speler met diepgang (type Leroy Fer/Davy Klaassen)
2. Strootman vervangen door een controlerende speler (type Nigel de Jong/Jordy Clasie)
3. De strategie en bijbehorende profielen aanpassen aan de nieuwe situatie.

Uiteindelijk koos Van Gaal voor de zwaarste interventie van de drie. Hij veranderde de strategie van het welbekende 1-4-3-3 (met de punt naar achteren) naar een meer verdedigende strategie 1-5-3-2.

DE STRATEGIE: 1-5-3-2 VERGELEKEN MET 1-4-3-3

Het grootste verschil tussen de twee strategieën? Met het 1-5-3-2 bouwt Van Gaal meer zekerheid in. Met vijf verdedigers en twee verdedigende middenvelders ontstaat er een muur die voor elke tegenstander lastig te slechten is. Bovendien wordt er voorin direct ruimte gecreëerd voor de snelle aanvallers van Nederland. Ook de opkomende backs hebben in dit systeem meer ruimte om op te komen en via een voorzet de spitsen te bedienen. Dit is dan ook de reden dat Van Gaal het systeem bij de oefenwedstrijd tegen Ecuador omdoopte naar 1-3-4-3. Daarbij rekent Van Gaal de beide backs tot het middenveld en de aanvallende middenvelder tot de aanvallende linie.

Een bijkomend voordeel voor Van Gaal is dat het systeem ook een ideale positie creëert voor Sneijder. Als aanvallende middenvelder direct achter de spitsen kan hij zijn extra kwaliteiten gebruiken om de spitsen te bedienen met afgemeten (steek)passes. En met twee verdedigende middenvelders in zijn rug is de balans op het middenveld gewaarborgd.

Het gevaar van het systeem is dat de lange bal op de twee spitsen te snel wordt gehanteerd. De lange bal moet worden afgewisseld met aanvallen die vanuit het centrale verdedigingstrio via de verdedigende middenvelders naar de aanvallende middenvelder verlopen. Een aanvalspatroon dat een ingespeeld elftal vereist. Dit geldt ook voor de nieuwe verdedigende opstelling. Nam Van Gaal een te groot risico door zo vlak voor het WK van systeem te wisselen, of had hij nog voldoende tijd om zijn team te kneden?

OEFENING BAART KUNST

Dat het wisselen van systeem een reëel risico met zich meebracht, bleek in de serie oefenwedstrijden richting het WK. Tijdens de eerste oefenwedstrijd zonder Strootman (tegen Ecuador) keek Nederland al snel tegen een 0-1 achterstand aan. Het doelpunt liet zien dat in verdedigend opzicht het team zoekende was wie welke positie in het veld moest innemen. Ook aanvallend gezien was er ruimte voor verbetering. Van de zeven voorzetten vanuit de backs waren er drie succesvol en de aanvallende middenvelder (Wijnaldum) kon de spitsen in de gehele wedstrijd slechts tien keer bereiken. Tijdens het WK worden hogere rendementen verwacht.

Bij de tweede oefenwedstrijd tegen Ghana had Van Gaal de beschikking over de in het buitenland spelende internationals. De nadruk kwam daarmee te liggen op het functioneren van de 'gouden driehoek' Sneijder, Robben en Van Persie. Sneijder moest zorgen voor de toevoer naar Robben en Van Persie, die vervolgens met hun individuele kwaliteiten het verschil konden maken.

De wedstrijd tegen Ghana bewees andermaal het gelijk van Van Gaal dat een wisseling in strategie tijd kost. Het prachtige doelpunt van Van Persie na een

aanval via Robben en Sneijder kon niet verbloemen dat in aanvallend opzicht nog een hoop te winnen was. Sneijder stond te diep, waardoor de gouden driehoek niet optimaal rendeerte. In totaal wist Sneijder de aanvallers Robben en Van Persie maar negen keer te bereiken.

Ook de opbouw van achteruit verliep niet volgens plan. De verdediging had moeite met de druk die Ghana zette, waardoor keeper Cillissen de lange bal moest hanteren. Van Gaal hierover na de wedstrijd bij de NOS: 'Als je onder druk komt te staan dan heb je een Plan B, en dat is de lange bal op Van Persie. En volgens mij heeft hij heel veel duels gewonnen. Dus dat was eigenlijk ook goed.'

Verdedigend stond Nederland beter dan in de wedstrijd tegen Ecuador. Ghana had in de hele wedstrijd maar één doelpoging; Nederland wel vijf.

In de laatste oefenwedstrijd voor het WK kwam Van Gaal nogmaals met een nieuw systeem. Hij stuurde zijn mannen tegen Wales in een 1-4-4-2-formatie het veld op. In sommige media werd gesuggereerd dat dit mogelijk ook de opstelling tegen Australië kon worden. Maar Van Gaal koos om andere redenen voor dit systeem.

Van Gaal speelt het liefst met buitenspelers om de muur van verdedigend ingestelde ploegen te slechten. Tegen Wales begon hij echter toch niet met buitenspelers omdat hij de driehoek Sneijder, Robben en Van Persie nog een kans wilde geven om verder op elkaar ingespeeld te raken. Hij besepte dat deze spelers het verschil konden maken op het eindtoernooi, maar ook aan de nieuwe strategie moesten wennen. De strategie 1-5-3-2 vergt grotere aanpassingen voor de twee aanvallers en de aanvallende middenvelder dan voor de verdedigers en de verdedigende middenvelders. Van Gaal gebruikte de wedstrijd tegen Wales om dat nogmaals in te slijpen bij het trio. Hij wist ook dat Wales maar met één spits zou spelen tegen het Nederlands elftal. Daarom had het geen zin om vijf verdedigers op te stellen. En zo speelde het Nederlands elftal eenmalig de strategie 1-4-4-2.

Pas tegen het einde van de wedstrijd schakelde Van Gaal over naar het alom bekende 1-4-3-3-systeem. Van Gaal hierover op tv tegen Hans Kraay jr.: 'Dat moet je dan kapot spelen. Dat kan dus niet. Want met ons systeem, dat we nu

oefenen, is het veel moeilijker omdat je geen buitenspelers hebt. Maar ja, ik moet zorgen dat we in een proces zijn dat we tegen betere tegenstanders spelen. Daarom heb ik lang gewacht totdat we toch 1-4-3-3 gingen spelen. Dan zag je ook meteen dat dat vertrouwd was. Dus dat is ook een goed signaal. Maar de twee doelpunten vallen op de wijze zoals ik voor de wedstrijd min of meer gezegd heb.' Met dat laatste doelde hij op de werking van provocerende pressie.

Dat de omschakeling naar een 1-4-3-3-systeem zo makkelijk ging moet Van Gaal een goed gevoel hebben gegeven. Hij heeft voor het WK een selectie die snel kan schakelen tussen twee verschillende strategieën, afhankelijk van waar de wedstrijd en/of tegenstander op dat moment om vraagt. Dat is een niet te onderschatten kracht tijdens het eindtoernooi.